

ועד האיגוד

הנדון : חזרה למוסדות החינוך – המלצות האיגוד לרפואת ילדים

לרופאי הילדים שלום רב,

בימים אלה חוזרים הילדים למוסדות החינוך: כבר השבוע לבתי הספר, בהדרגה, ובעתיד הקרוב גם לגני הילדים והפעוטונים. החזרה מעוררת חששות – הן מובנות לנוכח התחלואה בנגיף הקורונה שעדיין קיימת והשבת מוסדות החינוך לשבועות ארוכים – בקרב ההורים, הצוות החינוכי, חלק מהילדים, והאמת – גם בקרבנו, רופאי הילדים, שבראות הילדים היא בראש מעינינו. ייאמר מייד: החזרה ההדרגתית והמבוקרת ללימודים מוצדקת, שכן בהמשך השבתת הלימודים עולה הנזק על התועלת! הרוב המכריע של הילדים באזורים שאינם מוקדי התפרצות אשר למדו במוסדות החינוך לפני התפרצות הקורונה יכולים לחזור ללימודים ללא אישור פרטני מרופא, ומומלץ שיעשו זאת, תוך הקפדה על כללי הריחוק הפיזי וההתנהגות האישית. לגבי ילדים עם מחלות כרוניות, האיגוד לרפואת ילדים קיים התייעצויות עם האיגודים בהתמחויות העל בילדים (ריאות ילדים, נזירולוגית ילדים, אונקולוגית ילדים, זיהומיות ילדים, ריאומטולוגית ילדים ועוד), וגיבש את ההמלצות להלן. יודגש כי ההמלצות נכתבו בהתאם למידע כיום, ויכולות להשתנות בעתיד. הן כלליות ואינן באות להחליף את הנחיות משרד הבריאות או את שיקול הדעת הפרטני, הלוך בחשבון גם את תחושות ההורים, ניסיונם בעבר וצורכי התא המשפחתי.

• **ילדים עם מחלות כרוניות: המלצה כללית**

ככלל מומלץ שילדים עם מחלות כרוניות ימשיכו בטיפולים הנדרשים, כולל תרופות מדכאות חיסון, טיפולים ביולוגיים וטיפול קרינתי, ללא הפחתת מינון בתקופת הקורונה, אלא אם קיימת המלצה של הרופא המטפל. בילדים אלה ובמשפחותיהם נדרשת הקפדה מיוחדת על כללי ההיגיינה האישית והריחוק החברתי והימנעות ממגע עם חולים במחלת דרכי הנשימה דמוית שפעת או מחלת חום אחרת.

• **מחלות דרכי הנשימה**

עפ"י הנתונים כיום בנוגע לילדים שחלו ב-COVID19, מחלות כרוניות של דרכי הנשימה לא היוו גורם סיכון משמעותי לתחלואה קשה. לכן אסתמה יציבה, גם זו המטופלת בסטרואידים באינהלציה, אינה מונעת חזרה ללימודים. לגבי ילדים עם מחלות נשימתיות כרוניות (כגון CF) המלוות בירידה ניכרת בתפקודי הריאות, או עם אסתמה קשה הנדרשת לטיפול סיסטמי בסטרואידים או בטיפולים ביולוגיים – המידע הקיים כיום אינו מספיק על מנת לקבוע שאינם בסיכון יתר ומומלץ לדחות בשלב זה את חזרתם למוסדות החינוך.

• **מחלות נזירולוגיות, נזירו-מוסקולריות או מוסקולריות**

ככלל ניתן להחזיר ילדים עם מחלות אילו למוסדות חינוך אם מצבם יציב. יחד עם זאת יש להימנע מלהחזיר ילדים הלוקים במחלות אילו למוסדות החינוך בשלב זה אם יש להם פגיעה בתפקודי הריאות או בתפקוד הלב.

- **מחלות אונקולוגיות**
ילדים המקבלים תרופות כימותרפיות או טיפולים מדכאי חיסון, כולל ילדים שקיבלו טיפול בקרינה לבית החזה, מצויים קרוב לוודאי בסיכון יתר למחלה חמורה ומומלץ להימנע בשלב זה מחזרה למוסדות החינוך. ילדים אשר סיימו טיפולים לפני שנה ומעלה אינם מוגדרים כמדוכאים חיסונית ויכולים לשוב ללימודים.
- **מחלות ריאומטולוגיות**
אין נתונים על כך שילדים עם מחלות ריאומטיות, כולל אלה המטופלים בתרופות ביולוגיות, מצויים בסיכון מוגבר לתחלואה חמורה בנגיף הקורונה. לכן מרביתם המכריע של ילדים החולים במחלות אלו יכולים לחזור ללימודים. מומלץ לשקול להשהות את חזרתם ללימודים של ילדים המטופלים בסטרואידים במינון מוגבר או המקבלים שילוב של תרופות מדכאות חיסון או שמחלתם פעילה.
- **ליקויים במערכת החיסון**
אין עדות לכך שילדים עם חסר חיסוני מולד נמצאים בסיכון מוגבר לתחלואה קשה בקורונה. יחד עם זאת, לא מן הנמנע שחלק מחולים אלה, בפרט אלה הסובלים ממחלת ריאה כרונית, מצויים בקבוצת חיסון. מדובר בתחלואה נדירה יחסית. לכן מומלץ להתייעץ עם הרופא המטפל, ועפ"י כך לדחות את החזרה ללימודים בעת הצורך, תוך שיקול דעת פרטני.
- **מושתלי איברים (solid organ transplant)**
לרוב יכולים לחזור ללימודים, כתלות בזמן שחלף ממועד ההשתלה (לרוב משנה לאחר ההשתלה) והטיפול מדכא החיסון שניתן.
- **מושתלי מח עצם**
מומלץ לדחות את ההחזרה ללימודים של ילדים מושתלי מח עצם שעדיין מטופלים בטיפול מדכא חיסון או הלוקים המחלת השתל נגד המאכסן (Graft versus host disease).
- **מחלות דלקתיות של דרכי העיכול**
ילדים עם מחלות דלקתיות של דרכי העיכול בהפוגה, כולל אלה המטופלים בתכשירים ביולוגיים, יכולים לחזור ללימודים.
- **סוכרת, השמנה ומחלות מטבוליות**
אין עדות לכך שסוכרת מחמירה את הסיכון לתחלואה בקורונה, ולכן ילדים עם סוכרת יכולים לחזור ללימודים. אין נתונים לגבי תחלואה בקורונה בילדים עם עודף משקל או השמנת יתר; מומלץ לעכב בשלב זה יציאה ללימודים של ילדים הסובלים מהשמנת יתר עם פגיעה בתפקודי הריאה. מחלות מטבוליות הינן נדירות ושונות זו מזו, ומומלץ להתייעץ עם הרופא המומחה המטפל בילד.
- **מחלות לב וכלי דם**
אין מידע ספציפי לגבי ילדים. מרבית הילדים עם מחלות אלו יכולים לחזור ללימודים. קיימת אפשרות להימנע בשלב זה מחזרה ללימודים בנוכחות אי ספיקת לב משמעותית.
- **אחאים ובני בית של ילדים עם גורמי סיכון, כולל של ילדים עם מחלות אונקולוגיות**
אין מניעה ליציאה למוסדות החינוך של אחים, אחיות ובני בית של ילדים עם גורמי סיכון, כמובן תוך הקפדה יתירה על היגיינה אישית, כולל רחיצת ידיים בסבון והחלפת בגדים עם החזרה מהלימודים.

בכבוד רב,
וועד האיגוד לרפואת ילדים